

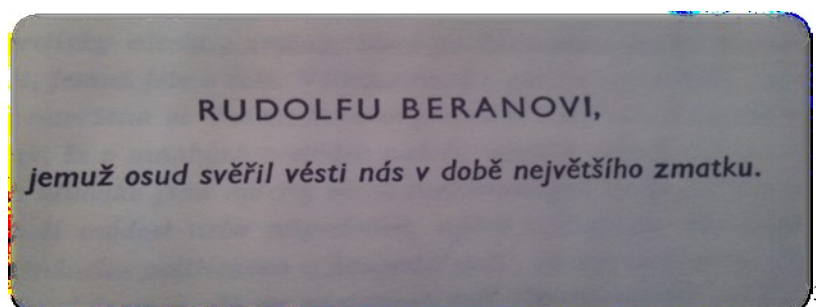
Seznam příloh

1. Portrét a karikatura Rudolf Berana, úryvek z knihy E. Vajtauera.
2. Vůdčí představitelé státního a politického režimu druhé republiky.
3. Stranický tisk Národní strany práce.
4. Tisk Národního hnutí pracující mládeže.
5. Ukázka tištěných brožur Národní strany práce.
6. Hymna Mladé národní jednoty.
7. Provolání strany Národní jednoty.
8. Oznámení o přijetí členů do strany Národní jednoty.
9. Ukázka agitace strany Národní jednoty.
10. Pokyny pro charitativní akci Česká koleda.
11. Oběžník propagační komise strany Národní jednoty.
12. Razítka strany Národní jednoty.
13. Náčrt bytu pro sekretariát strany Národní jednoty v Praze 12.
14. Dobový návrh znaku strany Národní jednoty.
15. Dotazník.

1. Rudolf Beran – předseda vlády druhé republiky a předseda strany Národní jednoty:

Vpravo: Dobová karikatura A. Pelce: zřejmě narážka na podřizování československé politiky nacistickému Německu.

Úryvek z knihy věnované Rudolfovi Beranovi v období druhé republiky:

¹ Autor fotografie: Mgr. Vítězslav Kulíšek, foceno z: ROKOSKÝ, Jaroslav, *Rudolf Beran a jeho doba: Vzestup a pád agrární strany*, Praha 2011, úvodní strana.

² Autor fotografie: Mgr. Vítězslav Kulíšek, foceno z: Jan RATAJ, *O autoritativní národní stát: Ideologické proměny české politiky v druhé republice 1938–1939*, Praha 1997, s. 27.

³ Autor fotografie: Mgr. Vítězslav Kulíšek, foceno z: Emanuel VAJTAUER, *Jak po Mnichovu: můžeme jít s Německem?*, Praha 1939, nestránkováno

2. Vůdčí představitelé státního a politického režimu druhé republiky:

Vlevo: Jan Syrový – předseda vlády druhé republiky.

Vpravo: Emil Hácha – prezident Česko-Slovenské republiky.

Vlevo: Antonín Hampl – předseda Národní strany práce.

Vpravo: František Chvalkovský – ministr zahraničí v druhé republice.

⁴ Zdroj fotografie: <https://vojenskaakademichranice.ic.cz/img/syrovya.jpg>

⁵ Zdroj fotografie: <http://www3.teraz.sk/usercontent/photos/c/b/3/3c817dc0d283032b7c32bddf2d.jpg>

⁶ Zdroj fotografie: <https://www.cssd.cz/data/images/2-hampl-fotogalerie-1.jpg>

⁷ Zdroj fotografie: Dušan RADOVANOVIČ, *František Chvalkovský – muž, který předal zemi Hitlerovi*, online z: <http://www.rozhlas.cz/hrdina/70/zprava/frantisek-chvalkovsky-muz-ktery-predal-zemi-hitlerovi--1465522>.

3. Stranický tisk Národní strany práce hrdě se hlásící k odkazu T. G. Masaryka.

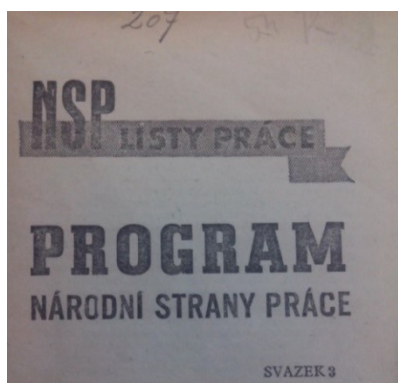
4. Mládežnická organizace Národní strany práce (NHPM) se také hlásila k prvorepublikovým idejím. Na fotografii vpravo je názorně vidět cenzura tisku z období druhé republiky v praxi.

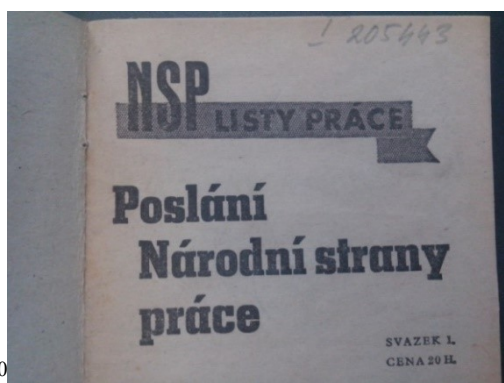
⁸ Autor fotografie: Mgr. Vítězslav Kulíšek, foceno z: Naše pravda: List národní strany práce, r. 1, č. 10, Kolín 3. března 1939 – titulní strana.

⁹ Autor fotografie: Mgr. Vítězslav Kulíšek, foceno z: Hlas mladých: národní hnutí pracující mládeže v letech [sborník o činnosti NHPM / redigoval Jaroslav Mecer], Praha 1946.

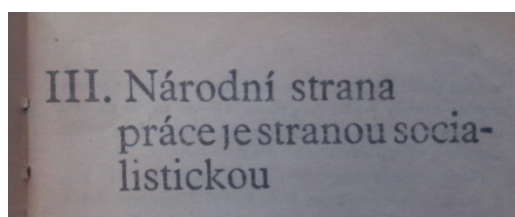
5. Ukázka důležitých tištěných archivních pramenů k poznání Národní strany práce.

10

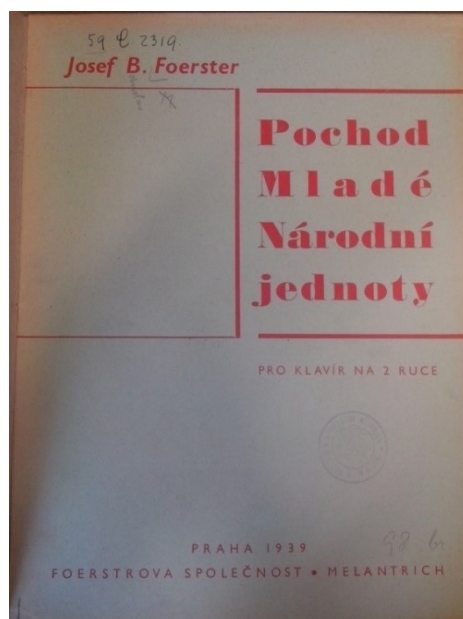

11

12

6. Mládežnická organizace strany Národní jednoty (MNJ) měla svou vlastní hymnu:

13

¹⁰ Autor fotografie: Mgr. Vítězslav Kulíšek, foceno z: Národní knihovna – Národní konzervační fond, NSP Listy práce: *Program Národní strany práce*, Praha 1939, signatura: I 010848.

¹¹ Autor fotografie: Mgr. Vítězslav Kulíšek, foceno z: Národní knihovna – Národní konzervační fond NSP Listy práce: *Poslání Národní strany práce*, Praha 1938, signatura: I 205443.

¹² Tamtéž, s. 7.

¹³ Autor fotografie: Mgr. Vítězslav Kulíšek, foceno z: Národní knihovna – Studovna rukopisů a starých tisků – hudební fondy, Foerster B. Josef, *Pochod Mladé národní jednoty*, Praha 1939, signatura: 59 C 002319.

7. Provolání strany Národní jednoty.

NÁRODE ČESKÝ!

Z rozhodnutí vedoucích orgánů rozcházejí se strany: Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu, Čs. strana národně socialistická, Čs. živnostensko-obchodnická strana středostavovská, strana Národního sjednocení, Čs. strana lidová v Čechách se všemi svými složkami. K tomuto se připojuje Národní liga.

Do života národa nastupuje veliké národní hnutí, strana Národní jednoty.

Jest to hnutí čínorodého nacionalismu. Vytváří je národní víra lidu vesnice i města, lidu polí i továren, živností a obchodu, školy, kanceláří, laboratorí i armády. Jeho úkolem a posláním jest vybudovati nový stát, provésti obrodu národního života a vésti národ k vzestupu.

Nové hnutí chce vládu lidu, ale i vládu kázně a řádu. Chce soustředit a usměrnit národní síly a tuto vůli vyjádřit **autoritativní demokracií**: rychlou a výkonnou, tvrdou k tomu, co zklamalo a oslabilo, demokracií činu, ne slov.

Nové hnutí chce odpovědnost, lidovládu a vedení k odpovědnosti každého: rolníka za chléb, dělníka za dílo, podnikatele za výrobu, duševního pracovníka za mravní a kulturní hodnotu, státníka za stát.

Nové národní hnutí převezme odpovědnost za politický život a za vedení nového státu.

Odpovědnost a rychlost rozhodování odstraní bývalý koaliční systém vládní. Hnutí soustředí všechny občanské národní síly, bude vedoucí stranou státní, která vytvoří parlamentní většinu a bude stát za národní vládou. Těmto novým politickým poměrům bude odpovídat **volební řád**, kterým bude znemožněno drobení politického života a tvoření nových stran.

Základem práv a povinností bude jedině to, co národu a státu prospívá; co škodí — nebude trpěno.

Nové hnutí se postará o brzké vypracování **ústavy**, jež vyjádří nerozlučný svazek života Čechů, Slováků a Karpatorusů. Každé složce národa bude zaručena ochrana a spravedlnost, bez jakýchkoliv výsad.

Veřejná správa bude rychlá, spravedlivá a úsporná, bez protekce a korupce.

Zahraniční politika se bude starati, aby republika svobodně žila, v míru spolupracovala se všemi státy, **především s nejbližšími sousedy**. Staré zahraniční směrnice patří minulosti.

Nové národní hnutí předloží brzy veřejnosti podrobný **program** odpovídající potřebám národním, hospodářským, kulturním a sociálním. Je nutno vypořádati se ihned se vším, co ze starého života zatěžuje.

Veliké úkoly, jež nové hnutí čekají, vyžadují i nové, **mladé** lidi, jež povoláváme ke spolupráci. Neschopní budou ustupovati lidem mladým, poctivým a charakterním.

V hospodářství budeme hájit zásadu soukromého vlastnictví a soukromého podnikání.

Nastolíme soulad mezi výrobou a spotřebou, podnikatelem, zaměstnancem a státem, mezi zemědělstvím a průmyslem, obchodníkem a odběratelem, střadatelem a dlužníkem, soulad mezi účelem a prostředky hospodaření. Podnikání kolektivnímu budou uloženy tytéž povinnosti jako podnikání soukromému.

Jsme národem malých a středních vrstev. Úkoly, které z toho vyplývají budou fidiť naší spravedlivou **politikou sociální**. Sociální reformy nejsou výsadou, nebo darem politického stranictví; zreformujeme je, zachováme, zlepšíme a na všechny rozšíříme. Zasadíme se o to, aby každý měl práci.

Vzdělání, věda a umění udržují zdravý národní život. Kulturnímu snažení, které musí odpovídat duchu a potřebám národa, bude zabezpečen svobodný rozvoj a účinná podpora. Škola bude národní a věřící.

Výchovu a život prolne duchem svato- vácavské tradice!

Rodina se stane spolehlivým základem národního života. Ženám vrátíme jejich poslání: mateřské štěstí. Klidný domov a pracující muže. **Dětem** zajistíme šťastnější mládí a mravní výchovu.

Budujeme stát národní a znemožníme proto cizímu živlu, aby působil škodlivě na tvoření nového života. Vyřešíme rychle otázku **emigrace**, zvláště židovské.

Do veřejného života nebudeme vnášeti staré způsoby nenávisť a politické msty.

Netvoříme nové hnutí na starém podkladě spolkařském ale na bratrském řádu.

Uplatní se v něm všechny složky lidu. Budeme pěstovat ušlechtilý rozvoj stavovských služeb bez výsad a kořistnictví.

Chceme, aby naše hnutí mělo ústavou vymezeny povinnosti a práva. Budiž i sankcemi zamezeno, aby se strana nemohla státi pánem, ale byla služebníkem národa a státu.

Budeme dbáti čistoty veřejného života!

Činovníky našeho hnutí budou jenom lidé čisti, mravně bezúhonní, národně a státně spolehliví.

Není potřeba všesť hlavy. Po světové válce jsme budovali stát za poměrů velmi těžkých; dnes činíme totéž na zmenšeném území. Stojíme-li před úkolem hospodářské obrody, jest naše dobrá vůle a miliony mladých a prácechtivých mužů největším kapitálem státu.

K práci pro budování nového Československa a pro obrodu národního života voláme všechny dobré lidi v národě.

Stát vybudujeme! Život národa zajistíme!

Ruku v ruce s námi do tvrdé práce!

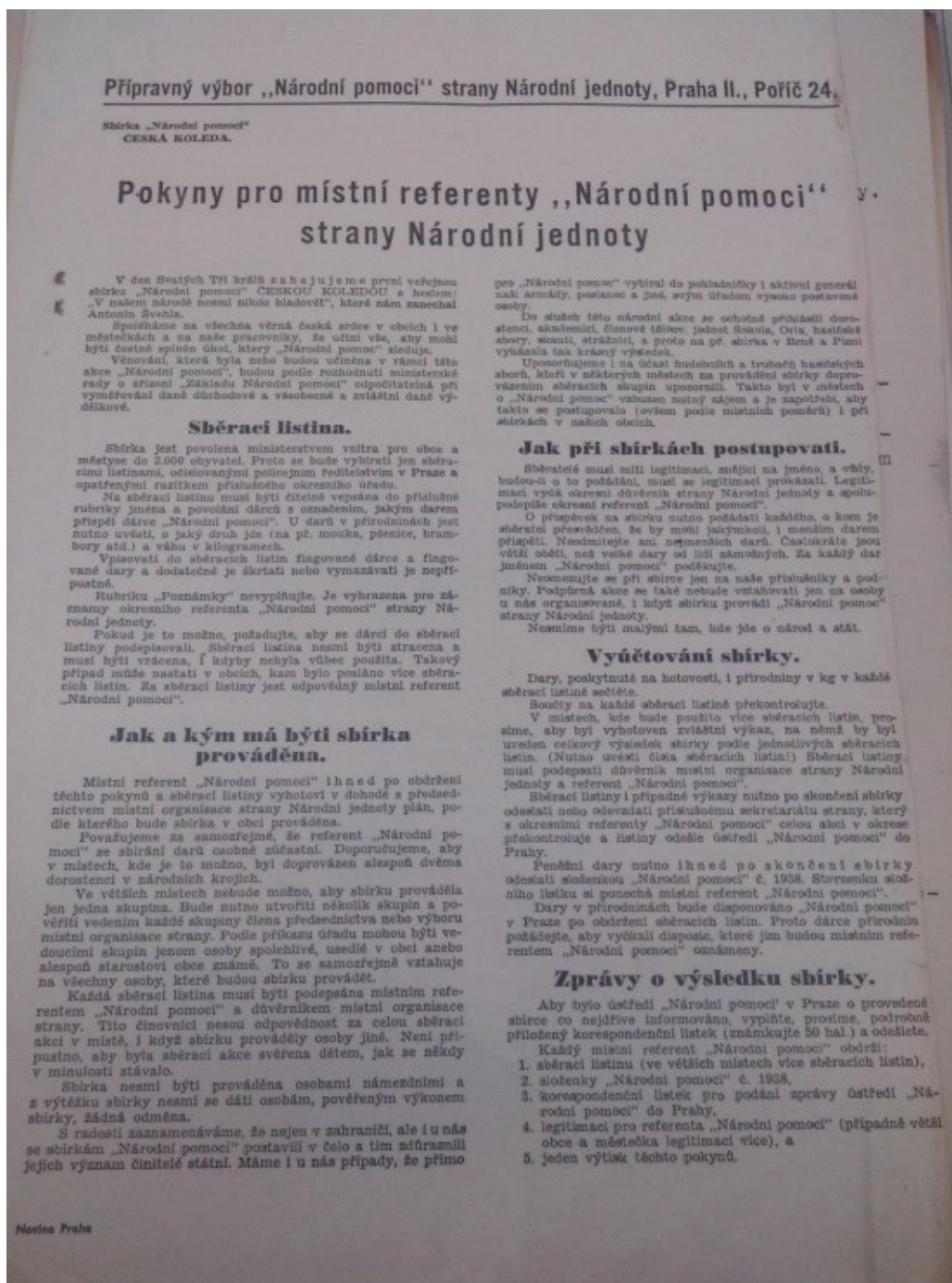
STRANA NÁRODNÍ JEDNOTY

Provolání oddělte a ponechte si!

¹⁴ Autor fotografie: Mgr. Vítězslav Kulíšek, foceno z: Národní archiv, fond: Strana národní jednoty, Praha, číslo fondu: 509, značka: SNJ, datace: 1938–1939, karton I., *Provolání – Národe český!*.

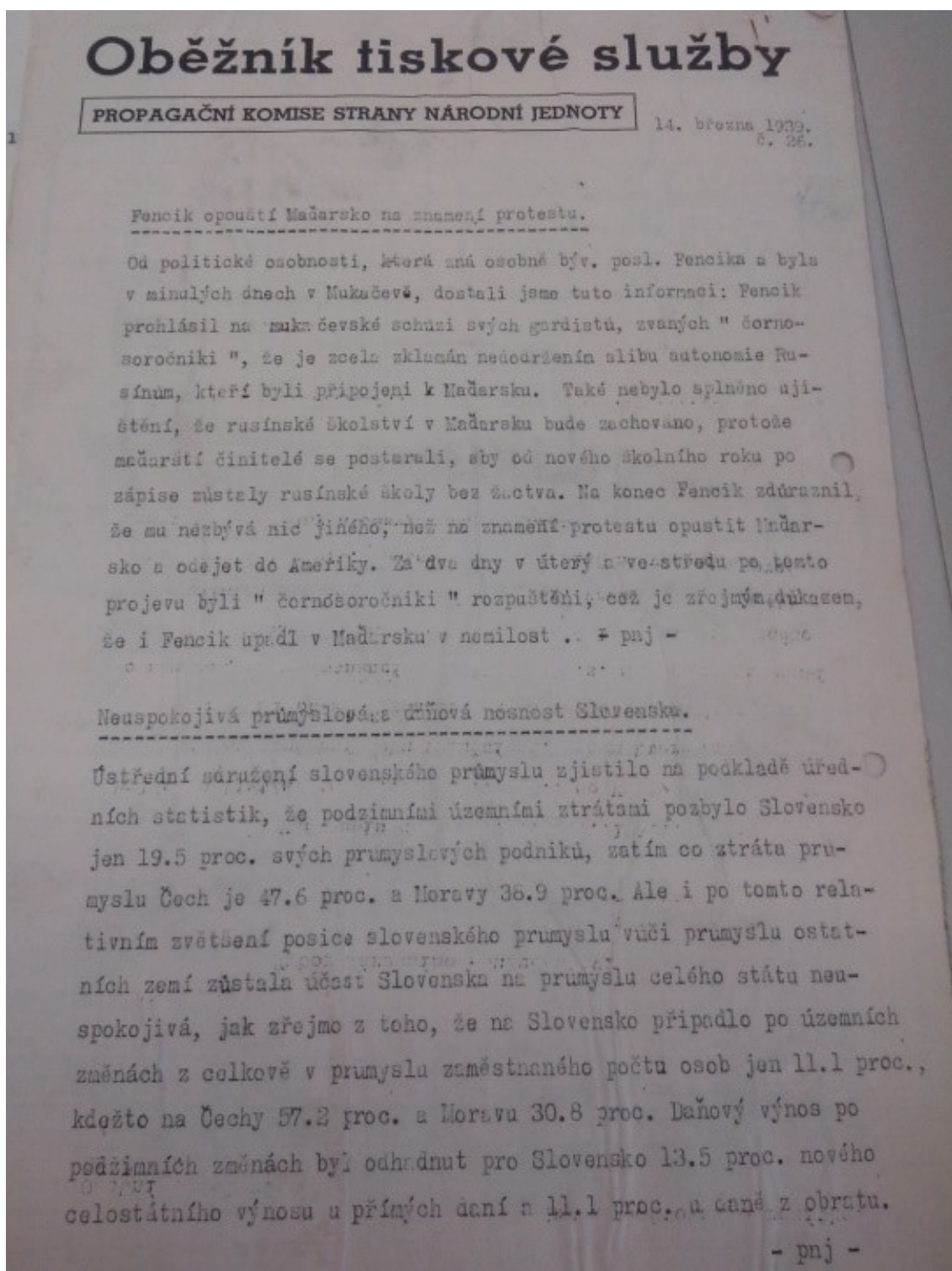
10. Pokyny pro charitativní akci Česká koleda pořádanou v rámci přidružené organizace strany Národní jednoty.

¹⁷ Autor fotografie: Mgr. Vítězslav Kulíšek, foceno z: Národní archiv, fond: Strana národní jednoty, Praha, č. 509, značka: SNJ, datace: 1938–1939, karton I., Zpravodajská služba č. 2, V Praze dne 29. prosince 1938, příloha: Přípravný výbor „Národní pomoc“ – Pokyny pro místní referenty „Národní pomoc“ strany Národní jednoty.

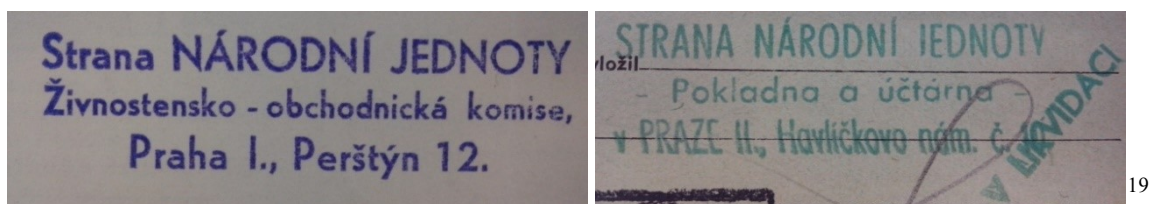
11. Ukázka oběžníku propagační komise strany Národní jednoty.

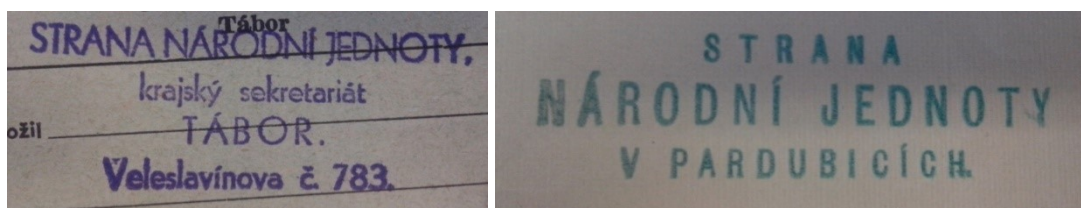
18

¹⁸ Autor fotografie: Mgr. Vítězslav Kulíšek, foceno z: Národní archiv, fond: Strana národní jednoty, Praha, č. 509, značka: SNJ, datace: 1938–1939, karton I., *Oběžník propagační komise SNJ, číslo 26, ze 14. března 1939*, nestránkováno.

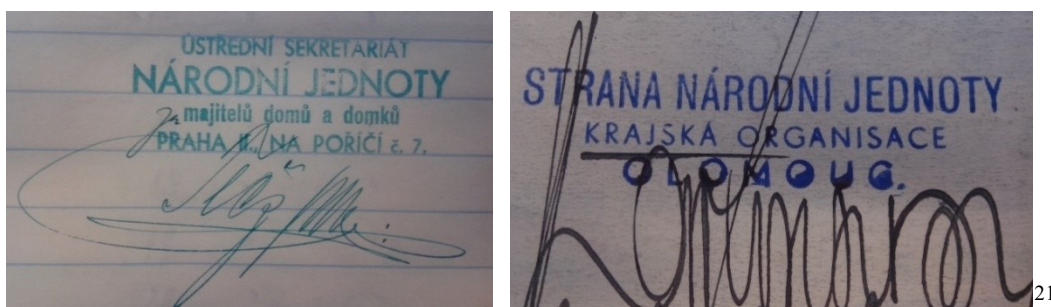
12. Ukázka razítek strany Národní jednoty.

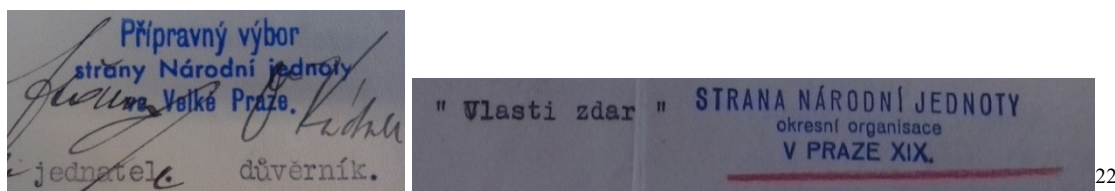
19

20

21

22

¹⁹ Autor fotografie: Mgr. Vítězslav Kulíšek, foceno z: Národní archiv, Fond: Strana národní jednoty, Praha, číslo fondu: 509, značka: SNJ, datace: 1938–1939, karton III., *Korespondence strany Národní jednoty*.

²⁰ Autor fotografie: Mgr. Vítězslav Kulíšek, foceno z: Národní archiv, Fond: Strana národní jednoty, Praha, číslo fondu: 509, značka: SNJ, datace: 1938–1939, karton III., 18. *Platební výpisy nemocenských pojišťoven*.

²¹ Tamtéž.

²² Autor fotografie: Mgr. Vítězslav Kulíšek, foceno z: Národní archiv, Fond: Strana národní jednoty, Praha, číslo fondu: 509, značka: SNJ, datace: 1938–1939, karton III., 21. *Sekretariát ve Velké Praze – různé korespondence a vyúčtování*.

13. V únoru 1939 si sekretariát strany Národní jednoty v Praze 12 najal místnosti v novostavbě ve Francouzské ulici číslo 14 s roční činží činící 14 000 korun. Tento sekretariát byl největší okresní organizací v Praze. Z náčrtu bytu můžeme vidět, jak SNJ a její satelitní organice (MNJ, NJŽ) fungovaly ve společné součinnosti pod jednou střechou.²³

24

²³ Národní archiv, Fond: Strana národní jednoty, Praha, číslo fondu: 509, značka: SNJ, datace: 1938–1939, karton III., *Korespondence strany Národní jednoty, Hospodářská správa strany Národní jednoty – dopis z 8. února 1939; Přípravný výbor strany Národní jednoty – dopis z 12. února 1939; Přípravný výbor strany Národní jednoty ve Velké Praze – dopis ze 7. února 1939, nestránkováno.*

²⁴ Autor fotografie: Mgr. Vítězslav Kulíšek, foceno z: Národní archiv, Fond: Strana národní jednoty, Praha, číslo fondu: 509, značka: SNJ, datace: 1938–1939, karton III., *Korespondence strany Národní jednoty – náčrt bytu ve Francouzské třídě.*

14. Dobový návrh znaku strany Národní jednoty. Lze na něm vidět tradiční znaky českých zemí, státní barvy, ale také svázané pruty obepínající vlajku. Kdyby pruty byly tři, mohly by značit ideu jednoty symbolizovanou Svatoplukovými pruty, ale tato verze je spíše podobna Liktorským prutům označovaným Fasces, které daly jméno fašismu a jsou jeho původním symbolem. Hradba, v níž je vepsán název, mohla značit pevnost strany, nebo její hmotnou moc.

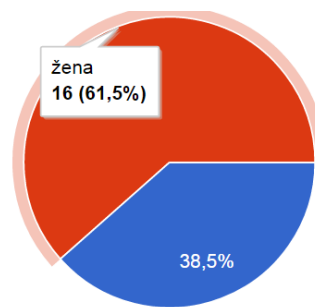
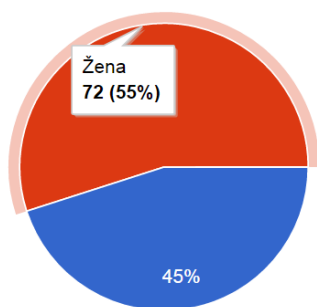
²⁵ Autor fotografie: Mgr. Vítězslav Kulíšek, foceno z: Národní archiv, fond: Strana národní jednoty, Praha, č. 509, značka: SNJ, datace: 1938–1939, karton I., 8. *Organizační návrhy – symbol strany Národní jednoty*, nestránkováno.

15. Dotazník

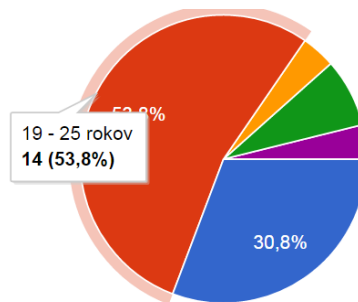
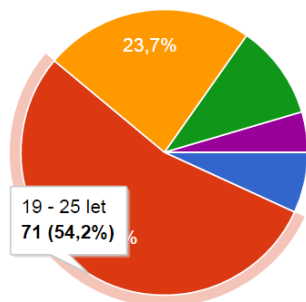
Pro tuto rigorózní práci byly vytvořeny dva dotazníky. Jeden pro občany České republiky a jeden pro občany Slovenské republiky. Navzájem se lišily jen minimálně. Nelze vyvozovat nějaké ucelené a jasné závěry vzhledem k malému počtu vyplněných dotazníků, proto je dotazník v této práci vložen pouze jako doplňující příloha a jeho závěry nejsou formulovány v obsahu této práce.

Dotazník byl cílený na průzkum znalostí o politických dějinách druhé republiky u veřejnosti. Otázky do dotazníku byly vybrány tak, aby se týkaly především stranicko-politického systému druhé republiky, protože to je hlavní těžiště práce.

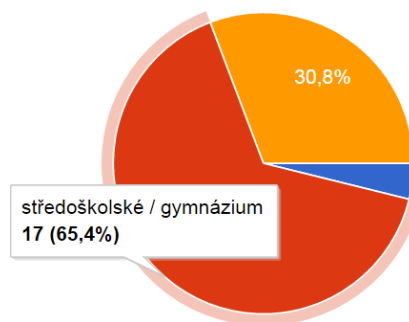
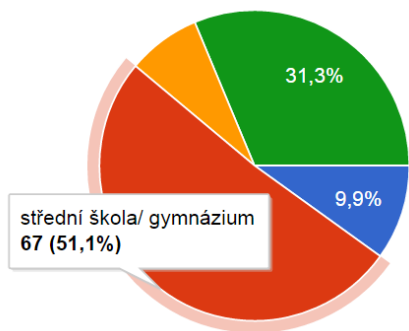
Záměrem bylo také porovnání, jak hodnotí druhou republiku česká a jak slovenská společnost. Pro český dotazník se mi podařilo dosáhnout 131 dotazovaných, pro Slovenskou verzi jen 26.

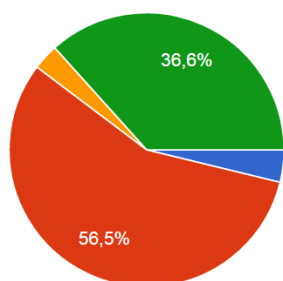
V české verzi (vlevo) vyplnilo dotazník 72 žen a 59 mužů. V případě slovenské verze (vpravo) ženský element převažuje, dotazník vyplnilo 16 žen a 10 mužů.

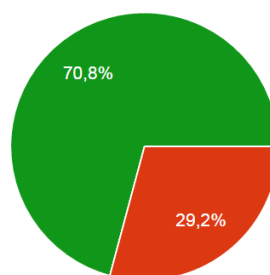
V české i slovenské verzi dotazníku je přes 50 % dotazovaných ve věku mezi 19 až 25 lety. V českém dotazníku (vlevo) následují respondenti ve věku 26–35 let (23,7 %), dále 36–50 let (10,7 %), 15–18 let (6,9 %) a nejméně dotazovaných bylo starších 51 let (4,6 %). Ve slovenské verzi (vpravo) následují respondenti ve věku 15–18 let (30,8 %), dále 36–50 let (7,7 %), 26–35 let (3,8 %), a starší 51 let (3,8 %).

Rozdělení respondentů podle jejich dosaženého vzdělání. V případě české verze (vlevo) jde o 51,1 % středoškoláků, 31,1 % vysokoškoláků, 9,9 % se základním vzděláním a 7,6 % s vyšším odborným vzděláním. V případě slovenské verze (vpravo) jde o 65,4 % středoškoláků, 30,8 % vysokoškoláků a 4 % s dokončeným základním vzděláním.

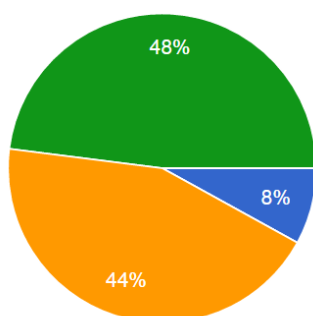
- umělec
- politik
- športovec
- nevím

- umelec
- politik
- športovec
- neviem

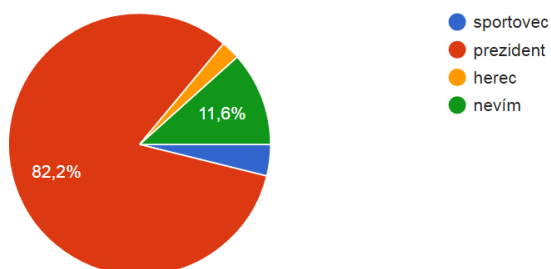
V rámci dotazníku je otázkou, do jaké míry respondenti tipovali, či si vyhledávali informace. Pokud však v případě české verze (vlevo) ví 56,5 % dotazovaných, kdo to byl Rudolf Beran, pak je to více, než jsem očekával. V případě slovenské verze (vpravo) byla u všech odpovědí zvolena možnost pouze správná, tedy politik, nebo možnost nevím.

Sidor bol: (25 odpovědí)

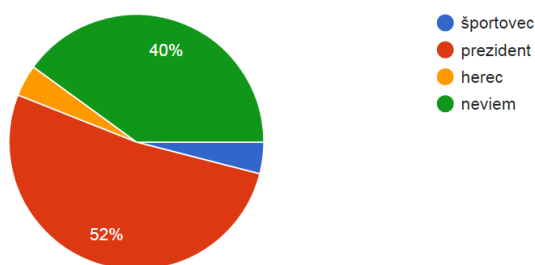

- herec
- športovec
- politik
- nevím

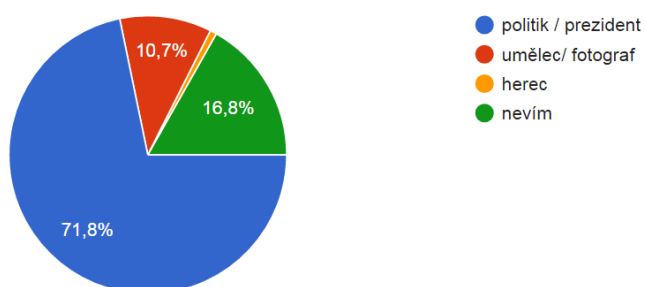
Emil Hácha byl: (129 odpovědí)

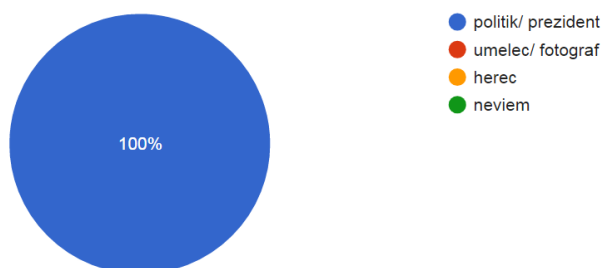
Emil Hácha bol: (25 odpovědí)

Josef Tiso byl: (131 odpovědí)

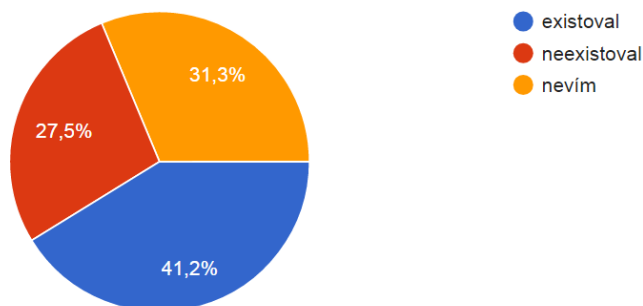
Josef Tiso bol: (25 odpovědí)

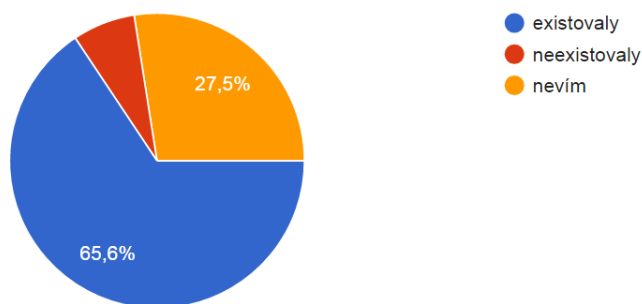
Antonína Hampla zná o necelých 15 % méně českých respondentů než Rudolfa Berana. V případě slovenské verze jsem Antonína Hampla nahradil Karolem Sidorem, protože Antonín Hampl neměl pro Slovensko žádný valný význam. Karola Sidora zná o skoro 15 % více slovenských respondentů než Rudolfa Berana.

V případě Emila Háchy a Josefa Tisa se ukazuje, jak krátké období, kdy český stát nekoexistoval se slovenským, ovlivnilo dnešní dějinné znalosti lidí. Kdo to byl Josef Tiso, vědí všichni dotazovaní Slováci, zatímco Emila Háchu zná pouze polovina z nich.

System dvou politických stran v českých zemích: (131 odpovědí)

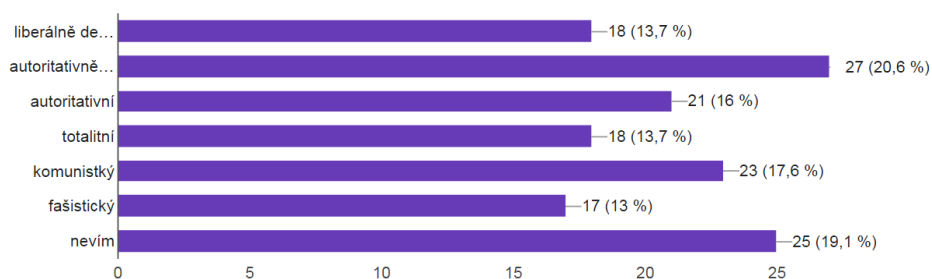
Strana národní jednoty a Národní strana práce: (131 odpovědí)

V případě slovenského dotazníku jsem se na dvoustranický systém a české strany neptal, protože se Slovenska netýkaly. Domnívám se, že ve skutečnosti zná mnohem méně veřejnosti tyto strany a mnohem méně lidí ví, že existoval dvoustranický systém. Vyšší procento v dotazníku je zřejmě dáno logickým tipováním.

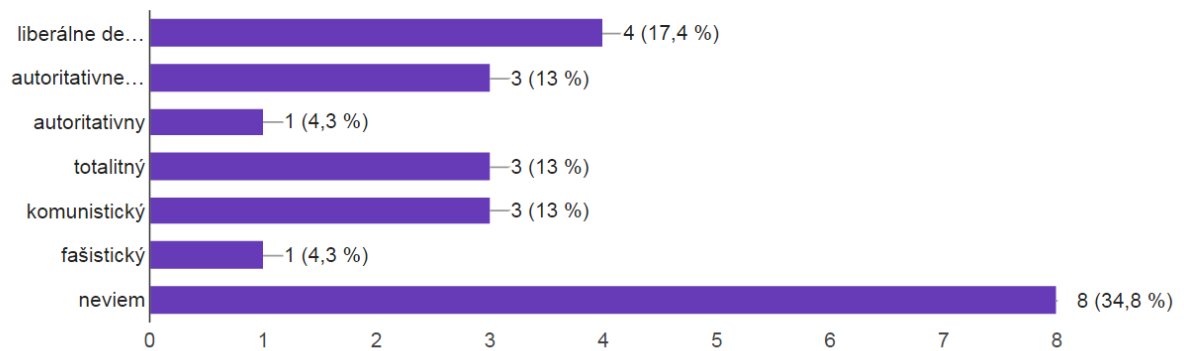
Režim tzv. druhé republiky byl: (131 odpovědí)

Poslat

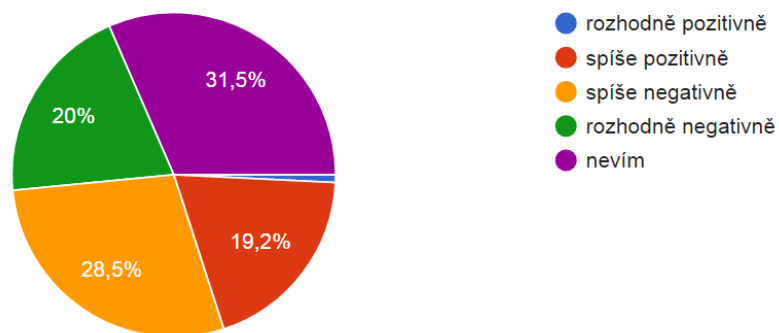

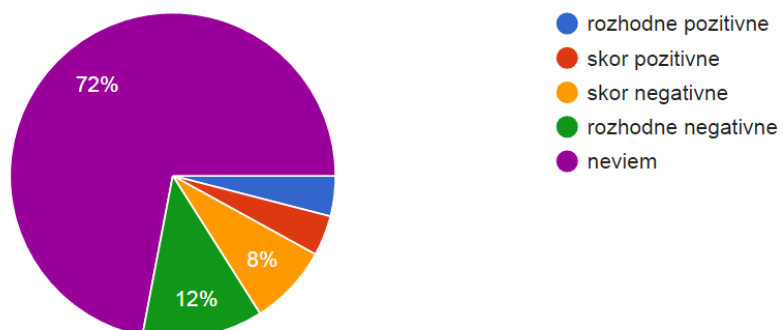
Režim tzv. Druhej republiky byl: (23 odpovědi)

Období tzv. druhé republiky hodnotím (130 odpovědi)

Období tzv. druhej republiky hodnotím (25 odpovědi)

Vyhodnocení dotazníku

Na začátku dotazníku jsem uvedl věty: „*Prosím nevyhledávejte správné odpovědi. Tento dotazník slouží jako průzkum, nikoliv jako test.*“ Rovněž byla možnost u každé otázky zvolit odpověď nevím, nebo ji přeskočit. Možnost nevím volilo spousta slovenských respondentů, u českých se často objevilo tipování. Nejvíce se to ukázalo na hodnocení režimu druhé republiky, kdy 17, 6 procent zvolilo, že byl komunistický, a objevily se i kombinace protikladných odpovědí, kdy respondenti například zaškrtnli, že režim byl fašistický i komunistický, nebo liberálně demokratický i fašistický.

Jak respondenti vnímají druhou republiku, lze vidět z výše zmíněných grafů. Zajímavé v případě české verze je, že se ukázal celkem vyrovnaný počet označení režimu. Respondenti dokonce vícekrát odpověděli, že byl komunistický, než že byl fašistický. U slovenské verze převažuje odpověď nevím a to i v případě hodnocení. Následuje hodnocení druhé republiky jako rozhodně negativní a poté spíše negativní. V případě české verze sice také převažují odpovědi nevím, ale v mnohem nižších procentech (41 respondentů), následují odpovědi hodnotící režim spíše negativně (37), rozhodně negativně (26), spíše pozitivně (25) a rozhodně pozitivně (1).

Pro přesnější hodnocení druhé republiky byli vybráni ti, kteří o daném období mají přehled. Výběr proběhl podle následujících kritérií: dotazovaní museli režim označit za autoritativně demokratický, demokratický nebo fašistický. Poslední označení je sice, podle mého názoru chybné, ale z marxistické historiografie vyplývá, že se tak v minulém režimu často označovalo období druhé republiky, proto k tomuto faktu musí být přihlédnuto. Dále tito dotazovaní museli správně odpovědět na to, kdo to byl, a to minimálně u dvou z těchto čtyřech mužů: Rudolf Beran, Antonín Hampl (nebo Karol Sidor), Josef Tiso a Emil Hácha.

Podle těchto kritérií u slovenské verze obstálo pouze 5 respondentů z 26 (19 %).²⁶ I tak ale 4 z těchto 5 hodnotili režim označením odpovědi „nevím“ a 1 z nich jako rozhodně negativní. Přes kritéria se tedy hodnocení druhé republiky v případě slovenské verze nezměnilo a vzhledem k tak nízkému počtu z něj bohužel nelze dělat žádné závěry.

V případě české verze prošlo stanoveným kritériem 54 lidí ze 131, tedy 41 %.²⁷ Z toho 20 z nich hodnotilo režim druhé republiky jako rozhodně negativní, 16 z nich jako spíše negativní, 13 zvolilo odpověď nevím a 5 z nich jako spíše pozitivní. Sečteme-li

---

²⁶ Přičemž 3 z nich označili režim za autoritativně demokratický, 1 z nich fašistický a 1 za autoritativní.

²⁷ Přičemž 25 z nich označilo režim za autoritativně demokratický, 12 z nich za fašistický a 17 z nich za autoritativní.

odpovědi spíše negativní a rozhodně negativní, pak z české veřejnosti, která dle kritérií zná dějinné období druhé republiky, hodnotí toto období 36 respondentů a tedy 67 % negativně, 24 % zvolilo odpověď nevím a 9 % hodnotí pozitivně.

Poslední možnost v dotazníku zněla: „*Můžete napsat jakékoliv hodnocení/ charakteristiku druhé republiky.*“ V případě české verze ze 136 respondentů na tuto otázku odpovědělo celkem 13. V případě verze pro Slovensko odpověděl 1 z 26. Domnívám se, že k odpovědím není třeba komentáře. Dalo by se polemizovat s tím, jestli byl, nebo nebyl Emil Hácha vlastizrádce a jestli druhá republika byla výsledkem slabosti Edvarda Beneše. Žádnou z odpovědí však nepovažuji za zcela špatnou či zcela nepravdivou.

Autentické odpovědi od českých respondentů:

1. Druhá republika byla oklešetou demokracií. Politický systém se v zájmu zachování národní jednoty smršknul do dvou stran, což nebylo nedemokratické, nebyla to totalita, ale autoritativní (oklešetá) demokracie. Prezident Hácha nebyl vlastizrádce, naopak přijal nelehký úkol v nelehké době. Bohužel byla druhá republika vzhledem k předchozím událostem (Mnichov) předem odsouzena k zániku...
2. Jelikož znám tuto záležitost jen z hodin dějepisu, nejsem schopen objektivně hodnotit
3. Tzv. Druhou republiku beru spíše jako zbytečnost
4. Problémy s národnostními menšinami, zejména s německou. Obsazování pohraničí Německem. Prosazování nároků na Sudety. Mnichovská dohoda – zrada západních mocností.
5. Úpadek demokracie, fašizace
6. Na škole jsme ji v dějepise vůbec neprobírali. Kromě Háchy slyším ty jména poprvé.

7. Druhá republika jako krátké časové období lze charakterizovat spíše jako negativní, marné snahy o udržení demokracie po Německým diktátem.

8. Negativne, ale zrejme nebyla lepsi alternativa...

9. Smutný důsledek Mnichova a slabosti Beneše

10. protektorát

11. Byla to z nouze ctnost. Demokracie se odkopala, autoritářství byla jediná možná volba.

12. Předehra nadcházející tragédie

13. Těžko lze toto velice krátké období hodnotit jakkoliv kladně či záporně. Situace vzniku a působení byla pod neustálým a obrovským mezinárodním i vnitropolitickým tlakem. Druhá republika nabídla alespoň dočasné stabilní řešení situace ale na druhou stranu došlo k rychlejší radikalizaci obyvatelstvo a k provázání s Třetí Říší. K této otázce musíme být opatrní.

Autentická odpověď ve slovenské verzi dotazníku:

1. O danej problematke neviem takmer nic len niektore mena som poznal z iných období